

סקירת מבצע "חומת מגן"

מחבר: אהד לסלוי
מקור: "יסודות", גיליון 4 | 20 שנים ליחומת מגן' ו-40 לשל"ג
הוצאה: המחלקה להיסטוריה בצה"ל
עורכים: אלי מיכלסון, יוגב אלבז, יניב פרידמן
שנת הוצאה: 2022

סקירת מבצע "חומת מגן"

אהד לסלוי¹

הרקע למבצע

ב-27 בספטמבר 2000 ברחבי איו"ש ורצ"ע פרץ גל אלימות, שבצה"ל כונה "אירועי גאות ושפל", בציבור הישראלי - "האינתיפאדה השנייה", וברחוב הערבי - "אינתיפאדת אל-אקצה". הרקע הרחב להסלמה היה כישלון ועידת קמפ דייוויד (יולי 2000) שנועדה להביא את שני הצדדים לחתום על הסכם קבע. מתוך הבנה שהתהליך המדיני בין שני הצדדים הגיע למבוי סתום, הנחתה הנהגת הרשות הפלסטינית חלק מהגופים לצאת למחאות אלימות כנגד ישראל. האמתלה הייתה ביקור ראש האופוזיציה אריאל שרון בהר הבית ב-28 ביולי, אך בפועל אירועים אלימים החלו מספר ימים קודם לכן.

כבר בתחילת שנת 2000 בצה"ל העריכו שישנה סבירות גבוהה להסלמה בזירה הפלסטינית, ובהנחיית הרמטכ"ל, רא"ל שאול מופז, החלו להיערך לעימות. הכנות צה"ל התמקדו בתרחיש של הפרות סדר נרחבות שהופכות לתקריות ירי בהשתתפות חמושים פלסטיניים. כאשר

1 ד"ר אהד לסלוי הוא ראש תחום חקר הרמה האופרטיבית במחלקה להיסטוריה בצה"ל.

תקריות אלו התרחשו, הצליח צה"ל להתמודד עם האירועים היטב. אך בהדרגה הם הסלימו, והיכולת להכילם הלכה וקטנה. ב-1 באוקטובר הותקפה עמדת צה"ל בקבר יוסף, ואחד משוטרי מג"ב נפצע קשה.

בשל התחייבות פלסטינית לדאוג לפינוי הפצוע נמנע צה"ל מלפרוץ למתחם ולחלץ את השוטר. לאחר שעות שבהן המתין צה"ל למימוש ההתחייבות שלא מולאה, נפטר השוטר מדחת יוסף מפצעיו. ב-12 באוקטובר נרצחו שני חיילי מילואים ברמאללה באכזריות לאחר שטעו בדרכם לבסיס. כמו כן מטייל ישראלי נרצח במהלך טיול בהר עיבל. בד בבד עם המהומות באיו"ש וברצ"ע, חלק מערביי ישראל השתתפו במחאה וחסמו צירים מרכזיים למשך ימים מספר. בעקבות הכישלון של המחאות האלימות החל גל של פיגועי ירי בכבישים באיו"ש וברצ"ע. פעולות אלו הביאו למותם ולפציעתם של עשרות אזרחים במהלך החודשים הבאים. כמו כן החל ירי שנמשך חודשים מבית ג'אלא הסמוכה לבית לחם לעבר שכונת גילה שבירושלים.

למרות האלימות הנחה ראש הממשלה ושר הביטחון אהוד ברק להכיל את האירועים ולהימנע מהסלמה כדי שיהיה ניתן לחזור לשולחן המשא ומתן המדיני. במהלך חודשים אלו נעשו מאמצים מדיניים רבים בהובלת נשיא ארה"ב ובסיוע מדינות אירופה ומצרים להביא להפסקת האלימות, אולם מאמצים אלו נכשלו פעם אחר פעם.

בעקבות האירועים איבדה ממשלת ברק את הרוב בכנסת, ולפיכך נערכו בחירות ישירות לרשות הממשלה, ובהן זכה מנהיג מפלגת הליכוד אריאל שרון. במרץ 2001 הוקמה ממשלת אחדות לאומית בראשותו כשר הביטחון הוא בנימין בן אליעזר (פואד) ושר החוץ שמעון פרס.

הדרג המדיני החדש הנחה את צה"ל להפסיק את הטרור הפלסטיני כתנאי לחידוש המשא ומתן המדיני, אך מסיבות מדיניות וצבאיות נותרה האסטרטגיה - הפעלת לחץ צבאי על הרשות הפלסטינית כדי לאלצה לפעול נגד תשתיות הטרור. הפעילות ההתקפית העיקרית של צה"ל הייתה לפגוע בפעילי טרור באמצעות מסוקי קרב, לערוך מעצרים, בעיקר בשטחי B ולתקוף סלקטיבית מחסומים של מנגנוני הביטחון של הרשות הפלסטינית.

מדיניות זו לא השתנה גם אחרי שהצד הפלסטיני החל בירי תמ"ס מרצ"ע לעבר שדרות (אפריל 2001) ובפיגועי התאבדות שבהם נהרגו עשרות

אזרחים, הבולטים שבהם הפיגוע בדולפינריום (יוני 2001) ובמסעדת סבארו בירושלים (אוגוסט 2001). הדינמיקה לאחר פיגועים אלו הייתה דומה, לחץ בין-לאומי על ערפאת לגנות את הפיגוע בד בבד עם הלחץ שהופעל על ישראל להימנע מתגובה חריפה, ולבסוף פעולה צבאית סמלית נגד סמל שלטוני של הרשות הפלסטינית.

אם בצה"ל היה נדמה שפיגועי ה-11 בספטמבר בארה"ב ישנו את מדיניותה באזור, הרי כעבור כמה שבועות התברר ההפך. בעקבות הפיגועים החליט ממשל בוש לצאת למלחמה בשלטון הטאליבאן באפגניסטן ובעיראק. לשם כך פעלה ארה"ב לגייס תמיכה בקרב מדינות ערב ודרשה מישראל להימנע מפעולות שיסלימו את המצב השברירי גם ככה במזרח התיכון. לכן גם רצח השר רחבעם זאבי (גנדי) ב-17 באוקטובר לא הוביל לשינוי מהותי במדיניות הפעלת הכוח של ישראל, וצה"ל המשיך להימנע מלהיכנס לשטחי הערים הפלסטיניות.

בסופו של דבר, התהליך שהוליד למבצע "חומת מגן" היה שילוב של אירועים בזירה המדינית והתפתחויות ביכולות במישור הצבאי שהתרחשו בחודש ינואר. ב-3 בינואר השתלטו כוחות מחיל הים על הספינה קארין איי שהובילה נשק מאיראן לרצ"ע. הנשק הרב ומסמכים מודיעיניים הראו שהרשות הפלסטינית מעורבת בניסיון הברחת הנשק, ושהיא אחראית לחלק מפעולות הטרור שהתרחשו בשנה החולפת. ישראל חשפה מידע זה לבכירים בממשל בוש, ומהלך זה הביא לשינוי בעמדה האמריקאית כלפי ערפאת והרשות הפלסטינית.

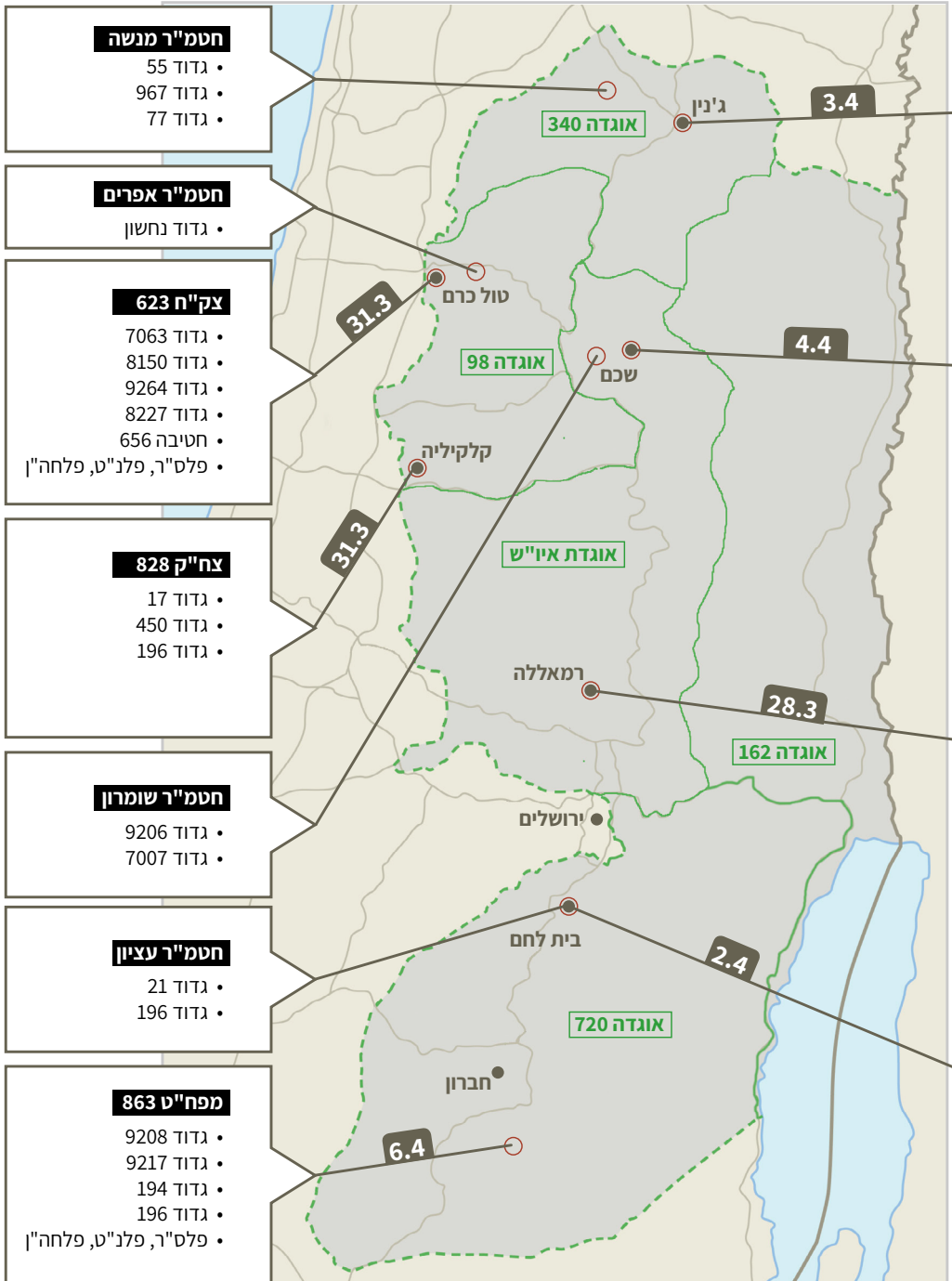
בה בעת חלה הסלמה ניכרת בעוצמת האלימות, ואלה האירועים הבולטים: ב-1 בדצמבר נרצחו 11 אזרחים בירושלים מפיגוע התאבדות כפול; למחרת נרצחו 15 אזרחים בחיפה מפיגוע התאבדות באוטובוס; ב-12 בדצמבר נרצחו 11 אזרחים וחיילים בהתקפה על אוטובוס בכניסה ליישוב עמנואל. תגובת ישראל לרצף הפיגועים הייתה הרחבת מדיניות החיסולים, וב-14 בינואר חוסל ראד כרמי שהיה ראש חוליית תנזים האחראית לעשרות פיגועים. חיסולו הביא לגל נוסף של אלימות, בהובלת מנגנוני הביטחון הפלסטיניים. ב-17 בינואר התרחש פיגוע ירי באולם אירועים בחדרה שבו נרצחו שישה אזרחים. בעקבות פיגוע זה, לראשונה פעל כוח צה"ל בהיקף נרחב בלב עיר פלסטינית. כוח מחטיבת הנח"ל נכנס לעיר טול כרם, ערך מעצרים והפגין נוכחות במשך יממה. ההישג הצבאי היה מצומצם, אך עצם הכניסה לשטח הבנוי סימנה את תחילת השינוי במדיניות הפעלת הכוח של צה"ל.

צח"ם 656	צק"ח 5
<ul style="list-style-type: none"> גדוד 398 גדוד 452 גדחה"ן 340 	<ul style="list-style-type: none"> גדוד 51 גדוד 932 דובדבן שייטת 13 גדוד 8110 גדוד 7020 פלחה"ן 5 פלס"ר 5

צק"ח גולני	צק"ח 35	צח"ם יפתח
<ul style="list-style-type: none"> גדוד 12 גדוד 82 יחידה 212 גדס"ר אגוז 	<ul style="list-style-type: none"> גדוד 202 גדוד 890 גדוד 101 גדוד חרוב פלס"ר, פלנ"ט, פלחה"ן 	<ul style="list-style-type: none"> גדוד 480 7001 פלס"ר, פלחה"ן

שלב א'		
צק"ח נח"ל	צק"ח גולני	חטמ"ר בנימין
<ul style="list-style-type: none"> גדוד 932 גדוד דוכיפת גדוד 9 גדוד 212 פלס"ר נח"ל 	<ul style="list-style-type: none"> גדס"ר אגוז דובדבן גדוד 12 גדוד 51 גדוד 82 	<ul style="list-style-type: none"> גדוד 202 גדוד 433 פלנ"ט, פלחה"ן (חטיבה 35)
.....		
שלב ב'		
צח"ם 408	צמ"ם 500	
<ul style="list-style-type: none"> גדוד 9219 גדוד 8103 גדוד 9 	<ul style="list-style-type: none"> גדוד דוכיפת גדוד 433 אגוז 	

מפח"ט 310
<ul style="list-style-type: none"> גדחה"ן 720 גדס"ר צוותים מ-5101 גדוד 7007 גדוד 8119 גדוד 9297 גדוד 445

כאמור, הפיגועים נמשכו והתרחבו, ובמהלך חודש פברואר נהרגו 30 אזרחים וחיילים מפעילות הצד הפלסטיני. חוסר נכונותה של הרשות הפלסטינית לפעול לריסון הפעילות החבלנית של אנשיה הביאה את ראש הממשלה לאשר לראשונה כניסה מסיבית של כוחות צה"ל למחנות פליטים באיו"ש לפרק זמן מוגבל. ב-27 בפברואר החלה חטיבת הצנחנים לפעול במחנה הפליטים בלאטה שבשכם, ולמחרת החלה חטיבת גולני לפעול במחנה הפליטים ג'נין. למרות החששות הכבדים ערב שני המבצעים מהיקף הנפגעים הצפוי לכוחות צה"ל, הם הסתיימו עם הרוג ועם פצוע קשה לכוחות שפעלו במחנה הפליטים ג'נין וללא הרוגים לכוח שפעל בבלאטה. ההצלחה המבצעית שיקפה את היצירתיות ואת הנחישות של מפקדי השדה שפיתחו בעצמם תרגולות וטכניקות ללחימה בשטח הבנוי. עובדה זו עודדה את המדינאים ואת צמרת צה"ל, ולנוכח המשך הפיגועים הוחלט להמשיך לפעול בתוך הערים ומחנות הפליטים. ב-7 במרץ פעלו חטיבת גולני עם חטיבת הנח"ל במרחב העיר טול כרם, כשהנח"ל במחנה הפליטים נור א-שמס וגולני בעיר ובמחנה הפליטים טול כרם. מהלך יצירתי והתקפי של מח"ט גולני הביא לכניעת החמושים במחנה הפליטים, תמונת ניצחון שניפצה את הדימוי של השטח הבנוי כמלכודת מוות לצבא סדיר. בד בבד צלחה חטיבת הצנחנים מהלך דומה במרחב העיר בית לחם, ורק לחץ אמריקאי מנע פעולה דומה בעיר רמאללה. הנשיא בוש הודיע על שובו של הגנרל אנטוני זיני לאזור כדי להביא להפסקת אש, והדרג המדיני הנחה את צה"ל להפסיק את הפעילות ההתקפית. למעשה, ערב ליל הסדר סיים צה"ל שורת מבצעים חטיבתיים בערים ובמחנות הפליטים, והללו המחישו את עליונותו על האויב וכל זאת עם מספר נפגעים זעום. החיכוך עם האויב לימד את מפקדי השדה הסדירים כיצד להילחם באויב הנוקט בטכניקות גרילה בשטח בנוי, והדבר יתבטא במבצע "חומת מגן".

מבצע "חומת מגן"

בשעה שעם ישראל חגג את ליל הסדר, התפוצץ מחבל מתאבד במלון "פארק" שבנתניה. בפיגוע נהרגו 30 אזרחים, וכך מניין ההרוגים בחודש מרץ עלה ל-55. תמונות הטבח קטעו את אוירת החג בבתי ישראל, ועוד באותו הלילה התכנסו הקבינט הביטחוני וצמרת צה"ל מתוך הבנה שהפעם יש לישראל לגיטימציה פנימית וחיצונית להגיב לפיגוע באופן נרחב וגדול יותר.

המהלך הראשון שאושר ושיושם מייד היה השתלטות על העיר רמאללה וכיתור מתחם המוקטעה כדי לבודד את ערפאת במתחם ולמנוע ממנו גישה לתקשורת. במוצאי החג הראשון (29 במרץ), תחת ערפל כבד וגשם, תקפו כוחות מחטיבות גולני, הנח"ל והצנחנים את רמאללה ואת המוקטעה משלושה עברים וביצעו את המשימה. במבצע נהרגו שני חיילים מחטיבת גולני, אחד מיחידת אגוז ואחד מגדוד 51.

החלטה נוספת שאישר הדרג המדיני הייתה גיוס מיידי של כוחות מילואים שיאפשרו פעולה רחבה באיו"ש וברצ"ע. בפועל גויסו שש חטיבות מילואים ומפקדת אוגדה, גדודי מילואים קלים שהחליפו את הכוחות הסדירים בתעסוקה השוטפת והשלמות למפקדת אוגדת איו"ש ופיקוד המרכז.

כצפוי, לא חדלו הפיגועים, אלא הם רק הלכו והסלימו. במוצאי החג חדר מחבל ליישוב איתמר ורצח ארבעה בני משפחה אחת. למחרת, בפיגוע התאבדות בסופר בירושלים, נרצחו שני אזרחים, ומחבל שהצליח לחדור ליישוב נצרים שברצועת עזה דקר למוות שני אזרחים. בשבת (30 במרץ) בפיגוע התאבדות בפתח בית קפה בתל אביב נרצחה אזרחית, לוחם מג"ב נהרג במהלך חילופי אש עם שני מחבלים מתאבדים בבקה אל-גרבייה. במהלך ימים אלו התגייסו כוחות המילואים וערכו אימון מהיר לקראת הפעילות. ביום ראשון שוב אירע פיגוע קשה, מחבל מתאבד התפוצץ במסעדה בחיפה ורצח 16 אזרחים. פיגוע התאבדות נוסף התרחש באותו היום באפרת, ובו נפצעו שני אזרחים. בד בבד הצטרף ארגון חזבאללה לעימות, וירי מרגמות ורקטות לעבר מוצבי צה"ל בהר דב הפך לשגרה יומית. בכמה מקרים נורו רקטות אף לעבר יישובי הצפון ורמת הגולן.

בעקבות הפיגועים הקשים סיימה חטיבה 55 את נוהל הקרב במהירות, ועם חטיבת בית הספר למכ"ים החלו לפעול ביום ראשון בלילה במרחב קו התפר כדי לבלום את גל המחבלים המתאבדים. חטיבה 55 השתלטה על טול כרם והמרחב סביבה, וכוחות מבית הספר למכ"ים פעלו בעיר קלקיליה. למחרת החלה חטיבת המילואים ירושלים להשתלט על העיר בית לחם, ומהלך זה הסתיים ביום רביעי בבוקר (3 באפריל), למעט מתחם כנסיית המולד שאלה נמלטו חמושים ומבוקשים רבים. הם השתמשו באנשי דת נוצריים כמגן אנושי והתבצרו בכנסייה במשך כחודש עד להרגעת הסדר. פעולות אלו הסתיימו ללא הרוגים לכוחות צה"ל.

לוחם צה"ל מיחידת הכלבנים וכלבו, בפעילות מבצעית בטול כרם, 3 באפריל 2002.
באדיבות. דובר צה"ל

אך עיקר הכוח של צה"ל התכונן לשני המבצעים הגדולים בעיר שכם ובמרחב העיר ג'נין. לפעולה בשכם, שנחשבה לבירת הטרור, נשלחו שתי החטיבות הסדירות, גולני והצנחנים, עם חטיבת שריון במילואים (חטיבת יפתח) ועם כוחות קטנים נוספים, כמו יחידת מגלן, סילוק פצצות וכוחות חילוץ והצלה מפיקוד העורף. ג'נין ומחנה הפליטים הצמוד היה ביתם של ארגוני טרור קיצוניים מאז המרד הערבי הגדול (1936-1939). למשימה במרחב הוקצו שתי חטיבות מילואים, חטיבת השריון 656 לעיר וחטיבה 5 מתוגברת בגדוד 51 מגולני, צוותים משייטת 13 וכוחות שריון והנדסה ולמחנה הפליטים.

שני המבצעים יצאו לדרך יום אחר יום. בלילה שבין שלישי לרביעי (3 באפריל), תחת גשם כבד, נעו כוחות מחטיבה 656 לתוך העיר ג'נין, וחטיבה 5 החלה לכתר את מחנה הפליטים ולהיכנס לתוכו. בשעות הבוקר נהרג מפקד פלוגה מגדוד 8110 מירי האויב בפאתי מחנה הפליטים. צוותי השייטת נתקלו בהתנגדות בבתים שאליהם נכנסו.

למחרת החלה הפעולה בשכם. כוחות שריון השתלטו על מזרח העיר, ולוחמים מחטיבות הצנחנים וגולני החלו לנוע לתוך מערב העיר מתוך כוונה לכתר את הקסבה. העוצמה שליוותה את כניסתם היממה את האויב. התנגדותו הייתה חלשה מהצפוי, ועד שעות הערב השלימו את הכיתור. לעומת זאת במחנה הפליטים ג'נין הייתה הלחימה קשה. חייל מילואים מגדוד 8110 נהרג בשעות הבוקר, וקצין וחייל מגדוד 51 נהרגו בהמשך היום. בעקבות כך הוחלט לתגבר את הכוחות בגדוד 932 מחטיבת הנח"ל. במהלך ניסיון לעצור מבוקש בחברון נהרג קצין המבצעים של יחידת המסתערבים של מג"ב באיו"ש.

אך כמו במערכות קודמות את השעון המדיני הכתיבה ארה"ב, ובנאום שנשא הנשיא בוש ביום חמישי (4 באפריל) בערב הוא גילה הבנה לפעולת צה"ל, אך הביע ציפייה שישראל תסיים את המבצע בקרוב ותתחיל לסגת מערים פלסטיניות.

ביום שישי נמשכה הלחימה במחנה הפליטים ג'נין, חייל מהפלוגה המסייעת של גדוד 51 ושני חיילים מגדוד 932 נהרגו. שוב הוחלט לתגבר את הכוחות במחנה הפליטים, וצוותים מיחידת דובדבן נשלחו לסייע בלחימה. בלילה שבין שישי לשבת, במהלך ניסיון חדירה ליישוב רפיח ים שברצועת עזה, נהרג חייל מילואים.

בשבת החלו כוחות מילואים מחטיבה 55 לפעול בעיירה קבאטייה שבשומרון, וכוחות מחטיבה 863 - בעיירה יאטה שבדרום הר חברון. בשכם החלו להיכנס לקסבה מכיוונים שונים, וביום ראשון השלימו את ביתור הקסבה והחלו בפעולות לסריקת הבתים. כיוון שהירי בצפון לא הפסיק ואף החמיר, הוחלט לגייס מילואים כדי שיתגברו את הכוחות בצפון למקרה של הידרדרות נוספת ושל פתיחת חזית שנייה בלחימה.

ביום שני (8 באפריל) גרם הלחץ המדיני שהפעילה ארה"ב על ישראל לראש הממשלה ושר הביטחון להנחות את צה"ל להסיג את הכוחות ששהו בתוך טול כרם וקלקיליה, ולמחרת הסתיימה יציאת הכוחות משתי

הערים. בשכם ובקבאטייה נכנעו החמושים, ולמעשה, הלחימה פסקה. לעומת זאת האויב במחנה הפליטים ג'נין המשיך להילחם, ובמהלך היום נהרגו עוד שני חיילים מגדוד 51. בשל הלחץ המדיני לסיים את המבצע הוחלט לרכז מאמץ למחרת במחנה הפליטים ולסיים את הלחימה. אך בבוקר יום שלישי (9 באפריל) נקלע כוח מהפלוגה המסייעת של גדוד 7020 לשטח נחות וספג אבדות רבות. במהלך ניסיונות לחלץ את הפצועים ואת ההרוגים נהרגו לוחמים נוספים. בתקרית נהרגו 13 קצינים וחיילים, ושלוש גופות נחטפו בידי האויב, ורק בשעות אחר הצהריים הן אותרו בבית סמוך. בהמשך היום נהרג חייל נוסף מגדוד 51 בהיתקלות עם כוח אויב באחד המבנים שבמחנה הפליטים. בשכם נהרג קצין מחטיבת הצנחנים מירי כוחותינו. בגזרת דרום הר חברון המשיכו כוחות לפשוט על עיירות המרחב כדי לעצור פעילי טרור. בפעולה בעיירה דורא נהרג קצין צה"ל מירי כוחותינו.

למרות הצלחות צה"ל במבצעים באיו"ש, בבוקר יום רביעי הצליח מחבל מתאבד להתפוצץ באוטובוס בצומת יגור. בפיגוע נהרגו שמונה חיילים, שוטרים ואזרחים. בשעות הערב הסתיימה הלחימה במחנה הפליטים ג'נין. דחפורי צה"ל הרסו את המבנים שבהם התבצרו אחרוני לוחמי האויב, ולבסוף הללו נכנעו. מאחר שהצד הפלסטיני האשים את ישראל במעשי טבח במחנה הפליטים, הוחלט לפתוח את המרחב לעיתונאים בהקדם האפשרי כדי להזים האשמות אלו. בשלב זה של המבצע עברה עיקר הפעילות ההתקפית מהערים הפלסטיניות למרחב הכפרי באיו"ש.

ביום שישי הגיע לישראל מזכיר המדינה האמריקאי קולין פאוול, ולמעשה סימן מהלך זה את סופו של המבצע. אף שבאותו היום התרחשו שני פיגועים, פיגוע התאבדות בשוק מחנה יהודה שבו נהרגו שישה אזרחים וירי על מחסום ארז ברצ"ע שבו נהרג שוטר מג"ב, הוגבלה פעילות צה"ל ליישובים במרחב הכפרי כמו עראבה, אל-יאמון ובורקין. ביום שני (15 באפריל) נתפס ראש התנזים באיו"ש, מרוואן ברגותי, במקום מסתור בראמאללה. בפועל, במהלך הימים הבאים הצטמצמה הפעילות ההתקפית של צה"ל באופן ניכר. ב-19 בחודש נסוגו הכוחות מהעיר ג'נין, וב-21 בו נסוגו מהעיר שכם, ובכך הסתיים מבצע "חומת מגן". המצור על המוקטעה הוסר בתחילת חודש מאי לאחר שישראל והרשות הפלסטינית הגיעו להסכם שהמבוקשים שהיו לכודים במתחם יועברו לכלא ביריחו בהשגחת סוהרים אנגליים. המצור על כנסיית המולד הוסר ב-10 במאי לאחר הסכמה לשחרר חלק מהנצורים בכנסייה, להעביר חלק מהמבוקשים לרצ"ע ואת הבכירים שבהם לגרש למדינות שונות באירופה.

חיילי צה"ל לוכדים ברמאללה את ראש "התנזים" מרואן ברגותי, החשוד ברצח ומעשי טרור בישראל, במהלך מבצע "חומת מגן", 16 באפריל 2002. באדיבות דובר צה"ל

תוצאות המבצע

במבצע נהרגו 28 חיילים, קצינים ושוטרי מג"ב בלחימה באיו"ש, חייל נוסף ושני שוטרי מג"ב נהרגו ברצ"ע, וארבעה חיילים נהרגו בפיגוע בצומת יגור. במבצע נפצעו 185 חיילים וקצינים, מהם שבעה קשה (אחד מהם נפטר כעבור 17 שנים).

בלחימה נהרגו כ-200 פלסטינים, נלכדו 56 מבוקשים בכירים ועשרה מתאבדים פוטנציאליים ואלפי חשודים. הושמדו 50 מעבדות נפץ ונאספו אלפי כלי נשק, עשרות מנועי רקטות וטילי נ"ט. המבצע עצמו לא הפסיק את פיגועי הטרור, וחלפו עוד חודשים מספר עד שחזרה תחושת הביטחון לאזרחים בישראל. אך ההישג העיקרי של המבצע היה החזרת חופש הפעולה של צה"ל בכל שטחי איו"ש, וכך השתפרה לאין ערוך האחיזה המודיעינית בשטח, התאפשר לערוך עשרות מבצעים בערים ובכפרים, ובסופו של דבר, הובילו להכרעת גל הטרור.